

פניני הרמא

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובב"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

פניני רבינו:

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. (כה. ב.), במדרש רבה: הה"ד כי לקח טוב נתתי לכם וגו' יש אדם לוקח מקח שיש בו זהב אין בו כסף יש בו כסף אין בו זהב אבל המקח שנתתי יש בו כסף אמרות ד' אמרות טהורות כסף צרוף זהב הנחמדים מזהב יש אדם לוקח שדות אבל לא כרמים וכו' אבל מקח זה יש בו כרמים יש בו שדות שלחך פרדס רמונים וגו' יש מקח אין בני אדם יודעים מהו אבל משכר הסרסור נתוודע וכו' כך התורה אין אדם יודע מהי אבל משכר הסרסור וכו' ומשה לא ידע כי קרן אור פניו ע"כ, ודאי אינו מוכרח שע"י שלומד אדם תורה יהיה לו ממש כסף וזהב שדות וכרמים וגם הפסוקים המובאים במדרש אינם מדברים רק מחלקי התורה הנמשלים לקנינים אלה, וכן כל עניני שיר השירים משלים הם לחלקי התורה והשגות רוחניות, אבל ביאור כוונת המדרש נראה כי הרי כל ענינים גשמיים יש להם שורש רוחני עליון באמת, ועי' במדרש לקמן כי כל בשמים ובארץ למעלן שרפים עומדים למטה עצי שיטים למעלן רקיע למטן והבדילה הפרכת, ועוד בסוף הפרשה במדרש למעלן כרובים למטן קרסי זהב נראים ככרובים עיי"ש, ובאמת כל עניני העולם מושרשים וכלולים בתורה אשר בה ברא עולמו וסוף דבר מה תועלת יש לו לאדם בכל קניני העולם כסף וזהב שדות וכרמים, הלא אין לו מגוף הדבר שהוא חוץ ממנו כלום, זולת התענוג והנעימות והנח"ר שמגיע לו עי"ז, וכיון שכן והרי כל הכחות האלה וסגולתם מושרשים בתורה, בהכרח שהעמל בתורה זוכה לכל הנעימות והנח"ר שיש לכל אלה ביחד והוא זוכה לדברים הרבה לא יחסר תענוג דבר, וז"פ הנחמדים מזהב וכו' והוא שאמר משכר הסרסור נתוודע, שהרי משה קרן אור פניו מגודל העונג והשמחה וכל חפצך לא ישוו לה, והוא חלקו הטוב של העמל בתורה ואין הרחוקים שלא טעמו טעם זה יכולים להבין הדבר.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים. (כו. טו.), במדרש רבה פרק ל"ה: הדא הוא דכתיב ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע, הרבה בריות ברא הקדוש ברוך הוא בעולמו ולא היה העולם ראוי להשתמש בהן וגנזן הקדוש ברוך הוא מן העולם,

ואיזה זה אור שנברא ביום ראשון, דאמר רבי יהודה בר סימון האור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון אדם צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו, כיון שנסתכל הקדוש ברוך הוא בדורו של אנוש ובדור המבול ובדור הפלגה שמעשיהם מקלקלים, עמד וגנזו מהן כו' והרבה בריות ברא הקדוש ברוך הוא בעולם, ולא היה העולם ראוי להשתמש בהן, והיו ראויין להגנזו ולא נגנזו מפני כבוד הקדוש ברוך הוא, ואיזה זה זהב כו' ולמה נברא בשביל המשכן ובשביל בית המקדש כו' אמר רבי חנינא, לא היה העולם ראוי להשתמש בארזים, אלא לא נבראו אלא בשביל המשכן ובשביל בית המקדש כו' ע"כ, ולכאורה יש לשאול דמאי שנא שהזהב והארזים ושאר בריות טובות שאין העולם ראוי להשתמש בו והיה מן הדין לגנזם, אעפ"כ הניחם הקב"ה משום צורך ביהמ"ק, הגם שבין כך וכך ישתמשו בו גם הרשעים לדבר עברה שלהם, ואילו את האור גנזו הקב"ה ולא הניחו לצרכם של צדיקים מפני שגם הרשעים ישתמשו בו ונראה כי שאר הבריות הזהב והארזים יכולים הצדיקים להשתמש בהן בשלהן לצורך גבוה ולא אכפת מה שהרשעים יעשו בשלהן שלא כראוי, הרי הצדיקים יכולים להתבדל מהם ולא לראות במעשיהם הרעים משא"כ האורה שרואים בה מסוף העולם ועד סופו, נמצא שבהכרח מעשי הרשעים נראים ומזיקים להצדיקים, כי ע"י האור הזה נמנע כח ההפרדה וההתבדלות ממעשי הרשעים, ע"כ גנזו הקב"ה לצדיקים לעתיד לבא, כי כל זמן שיש רשעים בעולם אי אפשר לצדיקים להשתמש בו כראוי עד לעת"ל אשר יתמו חטאים.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

* * *

פניני רבינו - בהלכה:

ועשו ארון עצי שיטים וגו'. (כה. י.), מקשים המפרשים למה בשלחן ושאר הכלים נאמר "ועשית" לשון יחיד, ורק אצל הארון נאמר "ועשו" לשון רבים? וכבר שאלו כן **במדרש רבה** (לד, ב), ותירצו: ועשו ארון, מפני מה בכל הכלים האלה כתיב: ועשית, ובארון כתיב: ועשו ארון, אמר רבי יהודה בן רבי שלום, אמר לו הקדוש ברוך הוא יבואו הכל ויעסקו בארון כדי שיזכו כלם לתורה עכ"ל, והיינו לרמוז שכל אחד יש לו חלק בתורה. ונראה להוסיף עפ"י מה דקיי"ל (קידושין דף לב.) דמצוה שאפשר לעשות ע"י אחרים לא יבטל מתלמודו, ואילו מצוה שאי אפשר לעשות ע"י אחרים, הרי יבטל מתלמודו, ויש לחקור לענין תלמוד תורה, באופן שאפשר לעשות ע"י אחרים, האם יבטל מתורתו שעוסק עכשיו, או לא, ולדוגמה מי שלומד לבד, ונזדמן לו למסור שיעור ברבים, האם באופן זה נאמר הכלל דאם אפשר לעשות ע"י אחרים הרי זה לא יבטל מתלמודו. ונראה דלענין תלמוד תורה לא נאמר כלל זה, ובכל אופן עליו לילך למסור השיעור. ובזה א"ש דיוק הלשון "ועשו", לומר דלענין תלמוד תורה [שעל זה רומז הארון וכנ"ל], תמיד החיוב על כל אחד ואחד, ולא נפטר במה שחבירו יכול לקיימו במקומו.

(מתוך שיעור חומש שנאמר בשנת תשנ"ח לפ"ק - כתבי תלמידים)

בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו. (כה. טו.), המנחת חינוך (מצוה צו) העיר על החינוך דלמה לא כתב שלוקין על לאו זה, כדרכו לכתוב בכל הלאווין, וי"ל דהנה ידוע פלוגתת הרמב"ם והחינוך לענין לאו שיש בומעשה, אך אפשר לעבור עליהו גם בלי מעשה, האם לוקים עליו או לא, דשיטת הרמב"ם (פ"א חמץ ומצה) דלוקים על זה כשעשה מעשה, ואילו שיטת החינוך (מצוה צד, רמא, שמד, שמו, תז) שאין לוקים עליו, וא"כ י"ל דהחינוך לשיטתיה אזיל, דבזה נפטר גם על לאו דלא יסורו, שהרי אפשר לעבור עליו גם בלא מעשה, וכגון אם נשמטו הבדים, ואינו מחזירו למקומם, ומכיון שכן שפיר נפטר ממלקות בכל גוני.

(מתוך שיעור חומש שנאמר בשנת תשנ"ח לפ"ק - כתבי תלמידים)

* * *

משלחנו של רבינו:

אשריך בעולם הזה

פנינים ממרן רבינו הגדול שליט"א שלא נדפסו בספריו ומלוקטים מפי תלמידיו בענין אושר ואחריות הבן תורה

[חיזוק לרגל החצי השני של זמן החורף בשנה מעוברת]

אלף נכנסים ואחד יוצא להוראה. (קהלת רבה סוף פרשה ז), יש שסוברים דאחרי שאלף נכנסים, ועומדים לצאת אז נופל בחלקו של האחד להיות אותו האחד היוצא להוראה, אין הדבר כן, אלא עם כניסתם של האלף נמצא אחד שהוא אחד עם כניסתו, והוא מוסר עצמו לעלייתו בתורה ויראה ואין הוא מגביל עצמו בהגבלת הכלל, והוא יודע תכליתו בעולם, ולא יבוש מן המלעיגים, ועומד בצדקתו ועלייתו ושאיפתו בלי רפיון, אותו התלמוד שהוא בבחינת אחד מכניסתו עד יציאתו הוא הוא האחד היוצא להוראה.

והוא מוסר השכל לבני תורה הגם שנמצאים במסגרת של רבים, במסגרת של סדרי לימוד וזמני הפסקה, בכל זאת האחריות והחובה על כל יחד שיהי' אחד הוא לעצמו, וימשיך בלימודו גם בזמנים שהציבור והרבים רגילים להפסיק קצת ובזה יזכה להיות האחד יוצא להוראה.

והוא ביאור הגמרא פסחים דף ס"ח ע"ב רב ששת כל תלתין יומין מהדר ליה תלמידיה ותלי וקאי בעיברא דדשא ואמר חדאי נפשאי חדאי נפשאי לך קראי לך

תנאי, איני והא"ר אלעזר אלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ וכו' מעיקרא כי עביד איניש אדעתא דנפשיה קעביד וכו', והיינו בודאי בזכות התורה נתקיימו שמים וארץ, אמנם דרך הלימוד והעלי' היא באופן של לך קראי לך תנאי שיהי' יחיד ואחד בעלייתו, והיא היא מעיקרא כי עביד אדעתא (בנפשי) [דנפשי] קא עביד, כך היא דרכה של תורה.

כן מבואר שם הא דתלי וקאי בעיברא דדשא, דכל זמן שהי' לומד הי' נמצא בפנים בהתבודדות בבחינת אחד, ואחר לימודו הי' יוצא לעיברא דדשא בבחינת שהעולם מלתקיים בזכותו.

וכן שם מה דאמר רב יוסף כמה יוסף איכא בשוקא היינו לגבי שאר בני תורה בשוקא היה רב יוסף מתרומם בדרגתו היחידי וכמש"כ רש"י שם אי לאו האי יומא שלמדתי תורה ונתרוממתי הרי אנשים הרבה בשוק ששמן יוסף ומה ביני לבינם, עי"ש כי כן הי' בנתינת התורה שכל אחד זכה בחלקו המיוחדת כפי כוחותיו המיוחדות, והיא היא התפלה ותן חלקנו בתורתך, כל אחד חלק שלו.

(ספר כרעיה דאבוה [על עניני נדה מקואות רבית] בפתיחת הספר בשמו)

חיי הבן תורה. אחד מתלמידי החשובים למרן רבינו שליט"א נפל לו ירושה גדולה, ועם כל זה, הלה לא נתלהב מזה לעסוק במסחר ולהרבות חילו, אלא נשאר שקוע בלימודו כל ימי חייו, וגם הוסיף להרבות חייל בתורה, לימים סיפר אותו תלמיד איך שקיבל הדרכתו מאזמו"ר הגאון שליט"א, וה'מכה בפטיש' היה במה שפעם הגדיר לפניו מרן שליט"א ההבדל של הבעל הבית להבן תורה, ואמר שכאשר יהא מוטל ערימה גדולה של שטרות כסף על השלחן לפניך, הבן תורה יהא מסוגל לנפוח את כולו על מנת להבין א שווערע מהרש"א, ואילו הבעל הבית הלא על זה הוא עמל כל ימי חייו עלי אדמות... [והפטיר הלה שזה נתן לו את הכח לעמוד בנסיון...]

(בשם בעל המעשה - המקור והשמות שמורים במערכת)